

ARTICULUS SECUNDUS.

De peccato extensione, & duratione.

37 **P**rimo queritur, an pena damnatorum in Inferno sit infinita sicut estensiva, id est in eternum durans. Circa hoc punctum variis fuerunt antiquorum errores; aliqui enim absolute negabant eternitatem penae in damnatione, quia non erat error, qui dicitur Origenis, vel potius est alii volunt, Origenistarum, qui hunc errorum induxerunt. Alii dicebant penam Principium, & Tyrannum fore perpetua, non aeternam, ut illud Peccatum posse corrompere aeternum. Alii dicebant penam eorum, qui ante Christi adventum fuerunt, desiles, quia Christus ad infernos descendens eos liberavit. Alii tandem intermissionem peccatorum pro aliquo tempore spatio admittentes, Sed omnes hi errores sunt, & ex Scriptura, & Patribus convincuntur, qui universaliter, & sine limitatione loquuntur, unde hoc est veritas fidei penam inferni pro omnibus damnatis eternam esse, definita fuit in 4. Synodo Ad. II. in Lateranensi Concilio sub Innocencio Tertio cap. similitudine, & eam supponit Trident. sess. 6. cap. 14. & 15. & sess. 14. c. 9. & ita expresse deducit ex pluribus Scriptura locis tam veteris, tam novi testamenti Deuteronomio 32. 35. Iob. 10. Proverbi. 10. Isaiae 13. Matt. 3. & 25. Marc. 1. Ad Thessal. q. 2. Petri. Apocalyp. 14. 18. & 19. & aliis frequentier, quae testimonium singulare ducit. Coccin. 4. non finis lib. 10. art. 8. Bellarminus, Branc. nosfer. disp. 13. art. 22. aliis passionis fieri loquuntur, & interpretative mahens in peccato fine illa penitentia, & expensis se perpetuati peccati. Hac tamen Scotti doctrina ex D. Augustino dicto Matt. 5. ibid. hi in igne aeternum, &c. & concludit, quod qualisunque pena significata est homini ignis, & vermis, certe si non mortalis, nec extinguibile finis praedicta est, nec aliud aegrot Prophecia, cum hoc dicere, nisi sit eam fine prædictar, & lib. 1. de Civit. Dei c. 17. dicens illos, qui dicebant aliquorum hominum penas futuras esse temporales, aliorum eternas sit, quod profecto misericordior fuit Origenes, & qui ipsum Diabolum, & utrinque eternitas in scriptura exaggeratur per modum retributio bonorum, & malorum Ratio itaque Scotti ex Augustino dictum congruat etiam agnitus legi statuta ex demerito peccatorum Deum offendens, & graviter ejus legem contemnit, qui duxit in vitam eternam, quia ipso, quod peccat, neque deinceps peniteat, dum tempus continuatur, perpetuo peccatum affectat, pro quo sequitur illi faustatio polubilis in tempore, ita etiam iuste penam incurrit eternam ex lege statutam, ut adhuc magis peccat ex modo dicendi.

38 Secundo queritur, quare culpam temporalis eterna pena puniatur. Aliqui, ut refert Scottus 4. d. 45. 4. in solutione secundi principali, dixerunt ex peccato finale damnata pena eterna plurius quam prædicta est, quod si perpetuo peccato mortalium non correspondet ex prædicta causa, quia etenim et perpeccatorum semper peccatum sibi vixit, quia ut inquit Doctor aliquis peccat cum propulo posse debet; ergo non expleticte, nec implicite in votu perpetuo peccat; tum quia bona opera, quia aliqua conditio supposita prævidentia futura, non præmiantur, nam prævidit Christus dominus Mat. 11. quod si in Tyro, & Sidone facta fuissent miseria, quae facta sunt in Corio, & Bethania; in cinere, & cilio prætentientia egissent, & tamen haec voluntas non præmiantur ergo neque mala eodem modo prævia puniatur; & talem proportionem, ac equitatem probat ex legibus humanis, & ex paritate panorum a Republica inflatarum, nam secundum civilem iurium qui contra Rem publicam peccat, societas Reipublice privatur omnino vel per mortem, vel per exilium perpetuum, nec attendit quanta fuerit tempora mora in peccando, sed contraria quid peccavit ad eum comparatio totius vita peccatorum ad Rem publicam terrenam, & totius eternam ad societatem Dei, & Beatorum ergo qui contraria ultimum finem peccavit, & contra charitatem per quam est societas Beatorum, esto aliqua brevi mora peccaverit, adhuc in eternum puniri debet, & ita enim in hoc punto discutit D. Thom. libro 5.

Quæstiones c. 44. ad hanc proportionem declarandam attenuatis penæ cum culpa temporali. Quæ eriam suaderi potest exemplo de servo se in foveam præficiente allato a Scoto, qui enim voluntate se in foveam præcipit, de qua per se evadere non potest, nisi eis auxilio, quem actu offendit, iuste ab eo in ea dereliquerit, cum ergo damnatus peccatum esse mortem retractare poterit, & non retrahaverit, iuste pena eternam per legem communica punitur.

41 Ratio tandem hoc etiam suadet, quia quæcum, & iustum est ut pro contemptu, & offensa boni infiniti stabilitas sit pena extensiva infinita, & ut quoniam aeternum voluntarie amicit, & iuvet pro momentanea, & transitoria delatione, malum quoque eternum, & penam eternam concurat, ut enim dicitur item Aug. lib. 21. De Cruce Dei. Quare magis homo frateretur Deo, consuetudinem impetrare Deum dñeque, & fallax est malo dignus eterni, qui hoc in se periret, bonum quod est peccatum: rationabiliter ergo, & proportionate peccatum temporali, & transitorio pena correspondet aeternæ ordinatione divina. Ad rationem dubitandi Jam respontum est disp. 9. cit. q. 7. concessio antecedente neganda consequitur, quia tanquam peccatum perpetuum in peccatore durat modo jacto, hinc iuste etiam in eo durat pena, unde non tam peccatum in fine, quoniam ejus continuitas duratio punitur in eternum, & quidem iuste, iustum enim est, inquit August. cit. quidem quidem durat culpa, quia sit voluntaria in causa, duret etiam pena: ratio igitur, quare eternam penæ proportionata sit peccato non retractari est, quia persona peccans, & peccatum ejus perpetuum non retractari, nam rectificatio etiam vita civilis in Republica aliqua culpa adeo gravis est ut totalem exclusionem ab illa vita civili mereatur, id est autem, quod ejus extensio sit finita, & non perpetua, quia nimis vita finita est, sic in propulo culpa mortaliter totalam exclusionem meruit ab illa civitate superna, sed id est præcisè perpetua est ad Doct. l.c. quia vita cum culpa est perpetua. Quod autem adhuc dicatur culpam punire circa condignum, inquit ibidem, non attendi debere ex pena extensione, sed intendere, quatenus culpa licet in eternum puniri, adhuc tamen non sic extensivè punitur, quantum mereatur. Et ita etiam hanc difficultatem resolvit Scholasticus loc. c. ubi querens, quoniam illa pena eternitas iuste correspondat culpa instantia, at secundum Doctorem dicendum est, quod per se necessario non correspondet ei illa eternitas, quia iuste puniri polet pena temporali, sicut & merita premari proximo tempore: alii tamen puniri culpa illa eternam possunt, supposito Dei potest de premiando eternitatem servantes perseveranter eius mandata, & puniendo eternitatem violentes ea. Quod si tamen decretivis iuste retribuere his, & illis pro meritis, & demeritis, posset iuste id præfare sibi eternitatem retributionis, quod etiam significat Doct. infra d. 49. q. 6. art. 2. ubi aut eternitatem beatitudinis cadere sub premiis iustitia liberalis ex suppositione, feliciter, dicti pacti Dei de sic premiando, & iuste sibi, art. 2. Potest autem iustitia, sicut & quilibet ali virtus tamen quandoque pro acto, & quandoque pro habita, sive ex actibus causato, sive inchoato, ut contingat in creaturis; cum autem de iustitia Dei qualiter sit sermo, eodem proficeret pena temporalis pro culpa, tamen reflective ex suppositione premi iustitiae, pro bono infinito, iuste puniri pena eterna, & quod peccatum mortale eternam penam mereatur ex sola intentione divina docet etiam Staceus tract. 5. disput. 7. sec. 7. cum pluribus aliis Recentioribus.

42 Quartu[m] queritur, an ex pena eternitate infinita culpa mortaliter debatur. Afferunt plures Thomistæ, quae opinio D. Thomæ tribuitur p. 2. q. 87. art. 4. p. q. 1. art. 2. ubi Cajetanus, Medina, Alvarez, Navarrus, Cornejo, & plures alii; quorum fundamen[t]um est, quia gravitas penæ culpæ gravitatem ostendit, & offensa ex pena ipsi debita colligatur, quia se gravissima est culpa mortaliter puniri infinita, quia in tenebris numerus dures; et Ceterum nullum peccatum in ratione offensæ includere infinitum malitiam simpliciter intrinsecus, & formaliter, sed tantum secundum quid latè non stravimus d. 6. cit. de peccatis q. 7. cum Scotto, & omnibus Scottis 2. d. 5. q. 1. S. ex ista, & 3. d. 19. ad 2. & d. 30. S. Centr. & preferenti quid talis infinitas peccati ex pena debite infinitate deduci nequeat, ostendimus ibidem art. 2. in solutione obiectio[n]is tertie num. 195. & seq. & ea præterit ratione, quia si proper malitia infinitatem correspondet peccato mortaliter pena infinita in extensione, ut servaret proportionem inter penam, & culpam debet etiam punire penam infinitam secundum intentionem, & non tantum penam infinitam secundum durationem. Imo si argumentum est validum, ut ibi dicemamus, probaretur ut pari actu meritorum esse infiniti valoris, quia premium ibi correspondens, scilicet, beatitudo est extensiva infinitum; & ideo verum est, quod ait Doctor proportionem

Mastris Theolog. Moral.

inter culpam, & penam, ac inter meritum, & premium non penes extensionem penæ, vel penam debet attendi, sed tantum penas infinitas. Hinc ad rationem in oppositum iam diximus ibi cum Doctore 3. art. q. un. ad 3. & 4. d. 40. quod & in fine, penam peccato mortali correspondentem non esse infinitam in duratione solidi, non vero formaliter, si enim de poena damnationis, & iustitia correspondet penitentia infinitam in extensionem.

QUESTIO TERTIA.

An in punitione damnatorum Deus utatur iusticia, & misericordia.

Sicut in 4 sent. d. 46. postquam per plures questiones demonstravit iustitiam, & misericordiam in damnatorum punitione utramque à Deo exerceri. Nos autem quoniam, & quidam iustitia inter Deum, & creaturam intercedere possit, Jam ex professo declaravimus lib. 3. sentent. disp. 3. de meritis Christi q. 5. & quod modo etiam misericordia sit in Deo admittenda erga creaturas, hic breviter discurremus, ac patet tandem, quoniam etiam utramque erga damnatos in Inferno exercetur.

ARTICULUS PRIMUS.

Quoniam manifestetur iustitia in punitione damnatorum.

43 Primo supponimus ex iam fuisse dictis lib. 3. sent. disp. 7. q. 8. iustitiam distinguere in universalem, & particularem, prima dicitur iustitia legalis, secunda in communiorem locum, quidem modum, qua universaliter dicitur iustum, secunda dicuntur iudicis, quia particula factum iuxta legem determinatur iustum, vel iustum, Rursum omnis iustitia, quæ est simpliciter iustum, & iuste tamen non hic extensivè punitur, quantum mereatur. Et ita etiam hanc difficultatem resolvit Scholasticus loc. c. ubi querens, quoniam illa pena eternitas iuste correspondat culpa instantia, at secundum Doctorem dicendum est, quod per se necessario non correspondet ei illa eternitas, quia iuste puniri polet pena temporali, sicut & merita premari proximo tempore: alii tamen puniri culpa illa eternam possunt, supposito Dei potest de premiando eternitatem servantes perseveranter eius mandata, & puniendo eternitatem violentes ea. Quod si tamen decretivis iuste retribuere his, & illis pro meritis, & demeritis, posset iuste id præfare sibi eternitatem retributionis, quod etiam significat Doct. infra d. 49. q. 6. art. 2. ubi aut eternitatem beatitudinis cadere sub premiis iustitiae liberalis ex suppositione, feliciter, dicti pacti Dei de sic premiando, & iuste sibi, art. 2. Potest autem iustitia, sicut & quilibet ali virtus tamen quandoque pro acto, & quandoque pro habita, sive ex actibus causato, sive inchoato, ut contingat in creaturis; cum autem de iustitia Dei qualiter sit sermo, eodem proficeret pena temporalis pro culpa, tamen reflective ex suppositione premi iustitiae, pro bono infinito, iuste puniri pena eterna, & quod peccatum mortale eternam penam mereatur ex sola intentione divina docet etiam Staceus tract. 5. disput. 7. sec. 7. cum pluribus aliis Recentioribus.

44 Secundo tandem queritur, an ex pena eternitate infinita culpa mortaliter debatur. Afferunt plures Thomistæ, quae opinio D. Thomæ tribuitur p. 2. q. 87. art. 4. p. q. 1. art. 2. ubi Cajetanus, Medina, Alvarez, Navarrus, Cornejo, & plures alii; quorum fundamen[t]um est, quia gravitas penæ culpæ gravitatem ostendit, & offensa ex pena ipsi debita colligatur, quia se gravissima est culpa mortaliter puniri infinita, quia in tenebris numerus dures; et Ceterum nullum peccatum in ratione offensæ includere infinitum malitiam simpliciter intrinsecus, & formaliter, sed tantum secundum quid latè non stravimus d. 6. cit. de peccatis q. 7. cum Scotto, & omnibus Scottis 2. d. 5. q. 1. S. ex ista, & 3. d. 19. ad 2. & d. 30. S. Centr. & preferenti quid talis infinitas peccati ex pena debite infinitate deduci nequeat, ostendimus ibidem art. 2. in solutione obiectio[n]is tertie num. 195. & seq. & ea præterit ratione, quia si proper malitia infinitatem correspondet peccato mortaliter pena infinita in extensione, ut servaret proportionem inter penam, & culpam debet etiam punire penam infinitam secundum intentionem, & non tantum penam infinitam secundum durationem. Imo si argumentum est validum, ut ibi dicemamus, probaretur ut pari actu meritorum esse infiniti valoris, quia premium ibi correspondens, scilicet, beatitudo est extensiva infinitum; & ideo verum est, quod ait Doctor proportionem

Mastris Theolog. Moral.

sua. Quamvis autem iustitia commutativa secundum equalitatem inter Deum & creaturam esse non possit, ut diximus dis-
p. 3. cit. de merito Christi; esse tamen potest secundum quamdam proportionem, sicut Dominus ad servum premiando ultra condignum, & puniendo circa condignum, ita nimis, quod si fer-
vus fecit, quod laus est, dominus quoque faciat, quod suum est, nempe ut tamquam liberalis retribuit primiando maius bonum, si servus faciat contra id, quod solum est, dominus rati-
o neque clementer minus pogna retribuit, quam sit condignum, sic enim Deus dicitur judicialiter premire bonos ultra condi-
gnum, & patiēre malos puniri extra condignum, iuste tamen uti-
tia legalis, & potissimum committendo primita lege statuta
pro meritis, & postea lege statuta pro demeritis. Ex hoc ergo deducitur Deus iuste punire peccatores penitus eternam, nam
sicut se habet iustitia primitiva ad meritum, sic punitoria ad
demeritum, sed iustitiae merita omnia aliages creature in-
tellectualem unicam beatitudinem momentu abundantes compen-
santur, Deus tamen ob suam liberalitatem ex lege statuit pro
temporalis merito eternam beatitudinem retribuere ergo e-
contraria temporalis demeriti iuste statuit eternam beatitudinem
privacionem, & eterna supplicia ex equitate.

45 Tertio hoc etiam probat Scor. d. 36, cit. q. 4. *De terro* fui-
gillatim de singulis damnatorum peccatis, nam prima damnatio
pena, qua est derelictio in peccato, sicut continuitas, &
obstinatio in malo, iuste ad Deo infliguntur ex modo, quo a Deo
infliguntur, quod limitatio apostoli adiicitur, quia talis opera
a Deo positiō infligitur, inquit Doctor. *De secundo*, cum
sit culpa, sed scilicet ab ipso peccatore in termino vite commis-
suī, & a Deo solam permisit, ita se habet ejus continuatio ju-
stitiae iuste a Deo, & ad creaturam convertitur, constituit in
hanc ratione ultimi finis, & propterea meretur pro tempore
privari ultimo fine, unde tandem concludit cap. 12, quod quanto
magis, homo fruatur Deo, tanto majori impietate deli-
quit in Deum, & factus est malo dignus eterno, qui hoc in se
permisit bonum, quod posset esse merita, ita discutit Au-
gustinus loco citato ex poena danni, ubi licet de Adamo lo-
quatur, hoc tamen de omnibus peccatis mortalibus intelligendum est,
ut dictum est q. preced. art. 2.

46 Quinto tandem hoc idem probatur de pena sensus ex illo Apocal. 10. *Quoniam se glorificavit, & sicut in delictis, tantum
dare illi tormentum, & ultum, quod omnes Patres intelligunt
de pena sensus, unde inquit D. Augustinus lib. de natura boni cap.
9, quod nihil ordinatum natura, ut iuste dolet in supplicio
quam ut impune gaudet in peccato; unde per iustitiam Dei
etiam crucifixus consequitur; quid enim tam iniquum, quam
ut bene sit deserto boni? Deinde iuste quoque est alienus
ad iustitiam, quem se procello contempsit, & offendit, a quo
proinde iuste derelinquitur; nam qui se per suam culpam pra-
cipiat in imponentiam evadendi, non solam a se, sed etiam a
quocumque misericordia illius, quem tunc offendit, & contemnit, iuste
potest ab eo deponit in illa imponit, sed autem est de damnato
in proprio, nam dum Deum offendit, sit utique a peccato re-
surgere non posse, nisi speciali Dei adjutorio, & de termino via
probabilitatis, cum ille certius sit morte, & incertius hora
mortis, & tamen nedum peccati sciens, & volens, se reliquo
tempore in peccatis perseverat, non disponitudo se de con-
genito fruculosum penitentiam, atque ideo iuste a Deo in
peccatis procula derelinquitur, tum propter iuste testimo-
nem, quia cipionem voluntarie in eum statum precipitavit, a quo
liberari nequit, nisi ab eo, quem contemptis, & offenditis tunc
proper continuatam, & multiplicatam malitiam; tandem
qua si que ad terminum via in peccato permanit sine pos-
tentia, quod tandem tempus sui praeceps ad prouinciam ta-
xatum; & ideo dicebat Apostolus ad Galatas 6. *Quoniam tempus
laudes operum bonorum, neque in via, ubi duntaxat est tempus
consilium;* & Ioan. 9. *Venit nos, in quo nemo peccare posset;* &
Ecclesiast. 9. *Nec opus, neque ratione sapientia, neque scien-
tia erat apud Iosephus præterea;* quia in Inferno, ubi nemo
posse posset, aliio presentatur, & sic etiam Bernardus epist. 354.
dicit damnatos in mala voluntate tempore persistentes, atque debo-
a Deo iuste in talis obstinatiois derelinqui, tum huc pec-
catum, ut committatur, non habet rationem penitentia, sed culpa,
& demeritum, tamen ut derelicto peccatore, aut ob demeritum
ipsum continuatus peccatum in actu, vel habitu, est pena sui
ipius, ut præcessit per modum demeritum, ut bene declarat Do-
ctor loc. cit.*

47 Quarto hoc idem probat Doctor de pena danni, quae in
privacione beatitudinis confitit, quod iuste a Deo infliguntur,
quando enim ob bonum honestum datur commodum perpe-
tuum in premium, scilicet, eterna beatitudo, iustitia est etiam

*Dominum ostendens, de ignominia, exilio, & damnatione ejus qui brevi spatio vel occidit, vel suratus est; ultimo supplicio, quo quis societas civium perpetuo privatur, & similibus; ita igitur in propofito de offensa Dei dicendum est, quod quia peccator per actum transitorium ab eterno bono se avertit, & in illo actu aversionis eternaliter perseverat modo jam explicato, potuit rationaliter Deus contra illum taxare penam, ut eterno sup-
plicio puniretur; ex quo patet etiam quid sit dicendum ad confirmationem. Ad ultimum respondet Doctor loc. cit. duplēcēm esse medicinam, curativam, scilicet, & præservativam, penam corrigibilis infliguntur, ut corripiatur, incorrigibilis, ut alii præseruantur, qui sunt in statu correptionis; quod autem neutro modo damnatis sit punitio curativa, aut præservativa, justitia non repugnat, sed fuit, ut sit restitutiva ordinis, & ordi-
nationis culpe.*

ARTICULUS SECUNDUS.

*Quomodo manifestetur misericordia in punitione
damnatorum.*

*P*rimo ad explicandum quomodo virtus misericordia erga creaturas sit in Deo admittenda, Scor. d. 46, cit. q. 2. ab initio præmitur, quod misericordia in nobis est habitus, fe-
forma, qua nolumus miseriam alterius, unde duo includit, &
importat misericordia, unum pro principali, scilicet, inclina-
tionem ad actum nolendi miseriam alterius, & hoc vel furnum,
& tunc præseruat ab illa, si potest vel prævenient, & tunc
relevat a miseria, si potest illud verò importat de consequenti,
scilicet, compunctionem, ut diligenter detulerit, id est, ut
misericordia ex etymologia nominum dicitur, misericordia
habens, id est, cum misero communiques in miseria; Unde in nobis
duo duplex habet effectum, prius est proximum relevare a
miseria, in qua constitutus est, aut si illi imminent, ipsum
præseruat juxta illud lib. 19. *Oculis suis eas, & prelatis, pa-
tria transpauperat,* & alter effectus est compati, & tristitiae ob
alterius miseria, cum cuius revolare non possunt, tristitia em-
munt de his, que nobis noleantibus accidunt, de quo effectu
dicebat Apostolus. Cor. 1. *Quoniam se glorificavit, & sicut in
ultimo, aut aquilonem in quocumque loco occidit miseris, ubi
Glossa ordinaria dicit locum, quoniam ibi preparaverit, in favore
habet ergo cum damnatos derelinquit in sua culpa, iuste derelin-
quit, & cum statu peccati mortali damnum decellerit, &
legi Dei iuste ibi erit nam per quod quis peccat, perpeccat &
torquet, ut habetur Sap. 18. & ideo cum damnatus in obti-
nitione peccaverit non sicut obitum convertendo, per eam iuste
torquet. Justum est enim, ut Doctor, illum, qui continuat
malitiam a malitia per alium non liberari, nec hoc solum, sed
qui potuit malitiam derelinquit, & adhuc habuit tempus
præsumum sibi taxatum, nec in tempore illo colliguntur, sed per-
petrat in malo, iuste ut tempore elapsus deteratur in illo
malo, Conferat illi Doctor exemplo Iustini adducto de eo, qui
voluntarie in fauorem se precipitat, unde exire non sine illius
ad iustitiam, quem se procello contempsit, & offendit, a quo
proinde iuste derelinquitur; nam qui se per suam culpam pra-
cipiat in imponentiam evadendi, non solam a se, sed etiam a
quocumque misericordia illius, quem tunc offendit, & contemnit, iuste
potest ab eo deponit in illa imponit, sed autem est de damnato
in proprio, nam dum Deum offendit, sit utique a peccato re-
surgere non posse, nisi speciali Dei adjutorio, & de termino via
probabilitatis, cum ille certius sit morte, & incertius hora
mortis, & tamen nedum peccati sciens, & volens, se reliquo
tempore in peccatis perseverat, non disponitudo se de con-
genito fruculosum penitentiam, atque ideo iuste a Deo in
peccatis procula derelinquitur, tum propter iuste testimo-
nem, quia cipionem voluntarie in eum statum precipitavit, a quo
liberari nequit, nisi ab eo, quem contemptis, & offenditis tunc
proper continuatam, & multiplicatam malitiam; tandem
qua si que ad terminum via in peccato permanit sine pos-
tentia, quod tandem tempus sui præcessit ad prouinciam ta-
xatum; & ideo dicebat Apostolus ad Galatas 6. *Quoniam tempus
laudes operum bonorum, neque in via, ubi duntaxat est tempus
consilium;* & Ioan. 9. *Venit nos, in quo nemo peccare posset;* &
Ecclesiast. 9. *Nec opus, neque ratione sapientia, neque scien-
tia erat apud Iosephus præterea;* quia in Inferno, ubi nemo
posse posset, aliio presentatur, & sic etiam Bernardus epist. 354.
dicit damnatos in mala voluntate tempore persistentes, atque debo-
a Deo iuste in talis obstinatiois derelinqui, tum huc pec-
catum, ut committatur, non habet rationem penitentia, sed culpa,
& demeritum, tamen ut derelicto peccatore, aut ob demeritum
ipsum continuatus peccatum in actu, vel habitu, est pena sui
ipius, ut præcessit per modum demeritum, ut bene declarat Do-
ctor loc. cit.*

48 Sed obiectio. *Deut. 25. Secundum modum delicti erit &
plagrum modi, sed delictum cuiusque peccantis est tem-
porale, & finitum; ergo secundum iustitiam punio cuiusque
cum tali esse debet, atque ideo in punione eterna pro tem-
porali culpa, & transitoria non est iustitia. Conferatur, quia vi-
teur contra iustitiam, ut tales, tanquam contra unum
peccatum mortale sine casu, hoc enim finitum est, & tem-
porale finitum est. Demum punio iustitiae ad correptionem
nitens. Artif. 1. Rhetoric. sed nullus damnatus per punitionem
fui corripitus ergo &c. Respondet ex Soto q. 4, cit. in solu-
tione ad 2, prim. negando consequentiam non enim in iusta parti-
tione attendit mora delicti, sed qualitas, & contra quid delin-
guitur, iam enim supra dictum est q. preced. a. n. 40, propria-
tem peccatum ad culpam ex delectatione, & duratione ejus attendi
non debet, sed ab objecto, & his, quo quis avertitur peccando
hinc D. Aug. lib. 2. *De Civit. Dei.* art. 11, art. quod iustitia legis non
ostendit, quod tanta mora temporis quaeque punitoria, quan-
ta mora temporis unde puniretur, admittit, & plura adiicit
de huiusmodi peccatis exempla, ut Brancanus adverbi d. 13,
cit. art. 14. S. 1. S. in fine, ut de fustigazione ejus, qui mulierem
semel osculatur, de vinculis diuturnis servi gestu, vel verbo*

Dom.

*quem locum expponens D. Augustinus lib. 21. de Civit. Dei
cap. 44, ut hoc intelligi de hominibus in vita, & post mortem de
electis, deinde subdit, de quibus placet istam tentationem usque
ad illa implorium tormenta protendere, saltem sic intelligatur,
manente in eius ira Dei, quae eterno est promulgata supplicio,
non contineat Deus in hac ira sua miserationes suas, & faciat
eos non carceris, quanta dignitas, & somnum accreditare cruci-
ci & ut eas mittat, levioresque quam sunt coniuncta metita pa-
titur, ne clamare illa Dei manebit, & in ipsa sua misera-
tione suas non concinet. Ita etiam dicuntur de regnis Inferni
D. Hieronymus in cap. 66. Isaie, ubi impugnata negantur eternis
penam peccatorum in Inferno, veluti divinae elementis incon-
grua, concludit in fine, quod licet non fideles credamus eterno
modo damnatis sit punitio curativa, aut præservativa, justitia
non repugnat, sed fuit, ut sit restitutiva ordinis, & ordi-
nationis culpe.*

50 *T*ertio ad declarandum quomodo misericordia in punitione
damnatorum cum iustitia concurrit, Doctor loc. cit. ad al-
iquid opus concurrent plures virtutes, tanto illud est perfectius,
si ergo iudicium, & sententia Iudicis sit a iustitia, & cum hoc a
misericordia, tanto perfectior erit, perfectior enim est actus
proveniens a iustitia & misericordia, quam actus proveniens a
simplici iustitia vindicativa; tum quia actus iustitiae vindicati-
ve, ut Doctor, inter omnes actus virtutum est infimus, quia
nunquam illi debet mediis electivis, hinc actus præmissus,
nec multum participare de voluntario, quia crudelitas
vel declinaret, magna enim vindicari electio crueltatis est,
vel de crudelitate participat, querèt ut hic actus in Deo sit per-
fectus, & sine bonitatis convenientia, semper esse debet cum mis-
ericordia coniunctus.

51 *T*ertio ad declarandum quomodo misericordia in punitione
damnatorum cum iustitia concurrit, Doctor loc. cit. duplēcēm
in Deo misericordiam distinguunt, una dicitur liberans, que
miratur omne malum excludere vel imminens, vel iam pre-
dictum duplex habet effectum, prius est proximum relevare a
miseria, in qua constitutus est, aut si illi imminent, ipsum
præseruat juxta illud lib. 19. *Oculis suis eas, & prelatis, pa-
tria transpauperat,* & alter effectus est compati, & tristitiae ob
alterius miseria, cum cuius revolare non possunt, tristitia em-
munt de his, que nobis noleantibus accidunt, de quo effectu
dicebat Apostolus. Cor. 1. *Quoniam se glorificavit, & sicut in
ultimo, aut aquilonem in quocumque loco occidit miseris, ubi
Glossa ordinaria dicit locum, quoniam ibi preparaverit, in favore
habet ergo cum damnatos derelinquit in sua culpa, iuste derelin-
quit, & cum statu peccati mortali damnum decellerit, &
legi Dei iuste ibi erit nam per quod quis peccat, perpeccat &
torquet, ut habetur Sap. 18. & ideo cum damnatus in obti-
nitione peccaverit non sicut obitum convertendo, per eam iuste
torquet. Justum est enim, ut Doctor, illum, qui continuat
malitiam a malitia per alium non liberari, nec hoc solum, sed
qui potuit malitiam derelinquit, & adhuc habuit tempus
præsumum sibi taxatum, nec in tempore illo colliguntur, sed per-
petrat in malo, iuste ut tempore elapsus deteratur in illo
malo, Conferat illi Doctor exemplo Iustini adducto de eo, qui
voluntarie in fauorem se precipitat, unde exire non sine illius
ad iustitiam, quem se procello contempsit, & offendit, a quo
proinde iuste derelinquitur; nam qui se per suam culpam pra-
cipiat in imponentiam evadendi, non solam a se, sed etiam a
quocumque misericordia illius, quem tunc offendit, & contemnit, iuste
potest ab eo deponit in illa imponit, sed autem est de damnato
in proprio, nam dum Deum offendit, sit utique a peccato re-
surgere non posse, nisi speciali Dei adjutorio, & de termino via
probabilitatis, cum ille certius sit morte, & incertius hora
mortis, & tamen nedum peccati sciens, & volens, se reliquo
tempore in peccatis perseverat, non disponitudo se de con-
genito fruculosum penitentiam, atque ideo iuste a Deo in
peccatis procula derelinquitur, tum propter iuste testimo-
nem, quia cipionem voluntarie in eum statum precipitavit, a quo
liberari nequit, nisi ab eo, quem contemptis, & offenditis tunc
proper continuatam, & multiplicatam malitiam; tandem
qua si que ad terminum via in peccato permanit sine pos-
tentia, quod tandem tempus sui præcessit ad prouinciam ta-
xatum; & ideo dicebat Apostolus ad Galatas 6. *Quoniam tempus
laudes operum bonorum, neque in via, ubi duntaxat est tempus
consilium;* & Ioan. 9. *Venit nos, in quo nemo peccare posset;* &
Ecclesiast. 9. *Nec opus, neque ratione sapientia, neque scien-
tia erat apud Iosephus præterea;* quia in Inferno, ubi nemo
posse posset, aliio presentatur, & sic etiam Bernardus epist. 354.
dicit damnatos in mala voluntate tempore persistentes, atque debo-
a Deo iuste in talis obstinatiois derelinqui, tum huc pec-
catum, ut committatur, non habet rationem penitentia, sed culpa,
& demeritum, tamen ut derelicto peccatore, aut ob demeritum
ipsum continuatus peccatum in actu, vel habitu, est pena sui
ipius, ut præcessit per modum demeritum, ut bene declarat Do-
ctor loc. cit.*

52 *Qu*uarto aliam quoque misericordiam Deum exercere in
damnatorum punitione docet Scotor. d. 21. q. 1. & d. 17. q. 1.
ubi tenet peccatum veniale, sive in hac vita dimidium quoad
culpam, sive non folia temporis peccata etiam in Inferno puni-
tio, hinc modis conjunctum, & partes alteri peccatum damnatorum
inclusa, sed non in hac vita solitam in Inferno perolvit,
quod ex profecto contra Thomistam defendit lib. 2. disput. de
peccato q. 3, qui enim debitor est aliquis peccata, & illam ex-
equitur sive invenit in persona damnatorum, & flendo etiam in
hominis literali hoc idem inde colligitur, cum enim Propheta pro
maxima Dei misericordia agnoscit populum non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia, quod non consumuntur, & annihi-
lantur, ut corum debet punitur. Et cum verisimili sit Jacobi dictum: *Misericordia supercalcas iudicium,* & communis
Theologorum axioma, quod Deus promisit ultra condignum,
& puniuntur iuste, & cum non apparet in quo alio mi-
sericordiam cum damnatorum efficeret, dicendum est eam non
consumptum, & alios in Plater. sed in tota Scriptura frequenter legitur. Addit tamen
Doctor misericordiam non repertit in Deo secundum concep-
tum proprium compunctionis, sed secundum conceptum no-
lendi miserian, sive præfationis, sive futuræ, & ratio est, quia
Deus non est capax tristitiae, doloris, & hujusmodi passionum &
tunc in Deo misericordia agnoscit populum, & non esse consum-
ptum, conqueferent dicendum est maximum exercere Deum
in damnatorum misericordia,

mortalibus, quorum culpa fuit in hac vita remissa, tandem in Inferno terminabitur. Confutatio, quia duplicitate causa ad summum peccatum potest esse genera: prima quia peccatum ex sua gravitate illam meretur, cuiusmodi est mortale: altera quia per levetur culpa, quae perseverante non potest prececcare, sed nulla ex his causis potest esse venialis, vel mortaliter in hac vita remissa: ergo dicendum est utrunque in Inferno remitti posse quo ad peccatum, si in hac vita dimissi fuerit quo ad culpam. Denique hanc remissionem non impedit in immortali communione venialis, vel mortalitis hic remissa cum alio mortaliter non remissa, ut Thomistae communiter refutantur.

55 Postrem obiectus absolute nolleum nullam à Deo crevit misericordiam in punitioe dannatorum, quia Iacobus Iudicium sine misericordia fecit, qui non fecerit misericordiam, & Aug. super Iuliu PC. 18. Propterea Domine inquit, ubi non misericordias, &c. Deus siuidet dasse ergo in damnatorum penitentia iustitia exercet fine misericordia. Confirmatur ex illo Apoc. 18. *Quoniam glorificavis te, & fuit in delicia, tansum dat isti tormentorum, & futilum;* ergo ibi est stricta correspondencia pugae ad culpae finali aliqua remissione, accepto idem fine misericordia. Denique si misericordia miseretur cum iustitia in punitione damnatorum, destruerit iudicium iustum, hoc enim existit

54 Sed obdileant Thomistū ad probandum peccatum veniale five dimisum quod ad culpam in hac vita, five non puniri in Inferno pena eterna coniunctione cum mortali, ac pariter ob causationem poenam mortalium quoque in hac vita dimisi quod eum culpab debere in eternum producit, & probarit quia si in Inferno aliqua pena remitteret, ergo iam ibi esset aliqua redemptio, & aliquia consolatio: magna enim esset consolatio, si omnis poena peccatorum venialium, ac etiam mortalium in hac vita dimisum esset finem habitura: hoc autem contra expressa testimonia Scripturam, & Patrum dicentium damnam in Inferno nullam habitueros consolationem, & crucifixum suorum levamus, qui ibi nulla datur redemptio. Sed tamen responsum est quod, 8. cit. art. 2. propria fons illius Catholicorum axiomaticus, quod in Inferno nulla est redemptio, apud omnes Catholicos est, quod nullaz est spes inde evadendis ibi remitti possit aliquid nequam veniale, utr aliisque penam veniale, vel mortaliam iam hic dimisive non sint. Si autem illum voluntariorum ad peccata, quas dannata patuerunt ibi, extenderet, sic estipotest, ac debet intelligi, quod nonnulla peccata ibi redemptio, sicut in Purgatorio, quia qualibet poena ibi etiam temporalis, debet perfrui tota quanta est, sine ultra remissione, ac indulgentia, quia omnino lucre debent totam poenam venialium, vel etiam a mortalibus hinc non est pro tempore, pro quo debet. Et in hoc cedemus fidei inculgi poreli, quod in Inferno nulla sit allevatio, vel refrigerium poenae, non tantum illius, quem est eterna, sed etiam quae est temporalis, quia haec etiam rotaperfulti debet, quantum est, licet aliquando celiare debetur. Neque sequitur id alitercum damnum magnum consolationem, quia parva pro nihil regnatur, & ut dicit soler, de minimi non curat Propterea. Sicut ergo sancti deinceps observari mandata Dei, etiam multa habeamus venialia, quia haec fuit levitas ratione translatam in illis, utrum justiciam, aut, non enim existit ut infernus pena delicto proportionata, sed si aliquid deca- minatur, non est proportionata; ergo cum in Deo punientur damnatos admittendum sit iudicium justum, non potest admitti misericordia eti permitta, sed folia iustitia. Respondetur dupli- cem in Deo misericordiam reperiri, ut supra dictum est, unan- toraliter a miseria liberantem, qua Deus uitum, cum in hac vita electos liberat a servitio Diaboli, vel ab omnibus malis tam spirituali, quam corporali defendit fidei imminentem, five pre- tentem; altera parceremus vel mitigantem, qua Deus uitum cum punit, vel in hac vita, vel in alia vita, sed tamen certe con- gaudet demeriti, unde prima dictum misericordia totalis, quia omnis profus malum auferit, secunda vero partialis, quia pa- tem rollit malorum, atque Doctor q. 4. in fine Jacobus, & Augustinus, logoi de misericordia liberante, & tota, non autem de parcente, & partiali. Ad confirmationem ac Doctor ibidem narrandam esse consequentiam quia *ly ratus*, *o quatuor* non significant equalitatem quantitatis, sed proportionis, hoc est quod plus bius inordinatē glorificavit, quam aliis, ille secundum proportionem similiem plus alio puniat ut, fecit licet pre- sumimus excedat meritis, qui plus alio meruerit, plus proportionaler praemauerit. Ad ultimum negatur, alii scriptum cum eius probacione, aliud enim est non esse proportionatum infi- cius per oblationem, & aliud est esse contra eam, vel eius defrumentum, ut inquit Doctor l.c. It. N. hec dare bonum indebitum non est contra iustitiam, quia est alius liberalitatis, qui iustitia non re- pugnat, cum actus eius virtus non re-pugne taliter, & fulm subtrahere bonum debitum est contra iustitiam, & eius defru- git, ita non est contra malum tamquam, quantum meretur debitu- num non est contra iustitiam, sed ferre malum ultra debitum, & iudeo iustitia, quam Deus in punitioenm damnatorum exercet in Inferno, poreli stare cum misericordia modo iam explicato.

DISPUTATIO XXVII.
DE RESURRECTIONE
MORTUORUM,
Judicium Universale præcedente.

¹ **Q**UONIAM gloria electorum, & damnatio reproborum consummata non erit donec mortuum resurrectio fiet, & omnium universale ju-

Q U E S T I O P R I M A.

e resurrectionis hominum generalis possibilitate, & futuritione.

QUONIAM gloria electorum, & damnatio reproborum consummatum non erit eis mortuorum relinquitur nisi & omnium universale iudicium, & finis ab solutis disputatibus omnibus de Cœlo, & Statu Beatorum, ac de Inferno, & Statu Damatorum ultima hujus operis Disputationes aggregantur, in quibus de termino peregrinationis hujus stans agens, in quo creatura rationalis finem statutum recipiet, & divina justitia, ac misericordia, per ultimam sententiam declarabitur, primò itaque de resurrectione hominum generali agens in hac penultima Disputatione, & tandem de ludicris universalis in sequenti.

Unus ex principiis Fidei articulis in symbolo contentis est, futaram omnium mortuorum resurrectionem, & ratio est, quia Beatus in clara visione, & fruitione consistit, ut confat ex superiore dicto, 25. i. & non tantum ei solius anima rationabilis disputat, sed etiam ipsius hominis ex anima, & corpore confitans finis immutatus; & hinc finem in hac vita mortalium homo consequitur; quis igitur est, in eam beatitudinem post hanc vitam contetur denunciarum per resurrectionem homo existens; & alioquin sequitur.

Quæstio I. Articulus I.

queretur nullum fore hominis statu-n, in quo homo ipse ex anima, scilicet, & corpore constitutus finem suum ultimum allegaverat, quod est absurdum; in hac igitur prima questione de possibilitate, & futuritate hujusmodi resurrectionis generalis discendum.

ARTICULUS PRIMUS.

An resurrexis hominum generalis sit possibilis.

³ **P**rimò queritur, at resurrectio generalis hominum sit possibilis supernaturaliter, quæ quidem resurrectio definitur à Damasceno lib. 4. cap. 19. quod est secundum ejus, quod solarum est, surrexit, & constitutus proprie in iterata unione ani-

Conferatur quia si possibile est hominem reparari; ergo

fectio affirmativa est communis, & deinde contra quodammodo antiquiores Hęc etios possibiliterum refutare negantur, ita D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus, & alii Scholastici q. diff. 43, & etiam SS. Petrus, unde D. August. 22. de Civit. Dei cap. 10. loquens de carne reddenda homini in resurrectione inquit, ut omnes periret modis, non sive eis materia, in ulla natura laterebant manus, tamen si uelle, can reparare omnipotens; & D. Cyrillos Hieropol. Catech. 18. Qui ex nihilo res fecerit nunquam jam existentes, & carentes rursum suscitare non potest; & Tertull. lib. de resurrectione carnis cap. 11. Et ut idoneus est reficerre, qui fecit, quād plus ell fecisse; quam refecisse, intium dedisse, quād redidisse; & S. Irenaeus lib. 3. adversus heret. 1. loquens contrā hereticos possibiliterum resurrectionis degeneres inquit Refutant potentiām Dēi, & infirmatatem inuentur carnis virtutem autem ejus, qui suscitat a mortuis, non contemplatur. Deinde Scotus 4.43. quest. 1. De prima postquam hanc possibiliterum resurrectionis probavit autoritate D. Augusti, relata, probat etiam ratione obiectiva, quia nulla adeo repugnativa, nec ex parte Dēi, qui idem, & immutabilis perlevarat, nec ex parte creaturæ, qui aetate quam esset, erat creabilis; ergo post annihilationem etiam recreabilis; probatur consequentia, quia non esse leprosorum corruptio nem, ac etiam annihilationem aliquip ei re creari est ejus creationis cum non esse precedente creationem; ergo si ante creationem non privabat possibiliterum creaturam nostram, nec etiam post annihilationem, vel corruptionem; probatur antecedens, quia dux mutaciones, opposita habent idem pro termino, una pro termino a qua, ali pro termino ad quem, ne videat argumentum de posse hinc implausum deduci. Denique resurrectionis est futura, ut patet art. 3. q. ergo & possibilis, quia ab actis ad potenteriam consequentia necessaria tenet, & quod futurum est, per idem pariter de aliis entibus creatis scilicet animalibus, consequentia probatur, quia in hominibus præz animalibus, non quo destruuntur, adeo forma corporeitatis, & ipsa terrena hominis entitas, quo destruuntur, ut late in Philologopatris libro 5 ostendimus, & tamen non obstante hæc uoluunt reparantur, corpus enim quod in cineres resolutum non est anima, neque illa materia oritur, & licet Thomistus dicat, quod recente animalia forma ea taveris producantur in corpore, quanly sicut hoc fit omnino irrationabiliter dictum, adhuc tangere fateri debet, quod haec forma calaverica in cineres resolvatur, & etiam in hominibus resurrectionis sit reproducenda in corpore, in quantum informata ab anima, cu[m] haec inmediate materiali primam non infomerit, aliquoquin non idem corpus, sed aliud resurgent; ergo ista intermedia forma corporis destruita exponit seebet, & idem dicendum est de corporis accidentibus, qui aetate mortuorum praefuerint, quodadmodum numero in corpore residuantur. Tandem hoc etiam probat Doctor ex absurdis, quia haec inquietum Deum non posse brutum idem numero resolutefacit, cuius opositum legitur aliquando a Sancta miraculosa facta est ut pater de TAURO, quem S. Sybelus refutavit Romani presertim Constantino, & Helena tunc noviter conversi, & hoc Deum negare esse possibile videtur magne infidilitas, inquit Doctor. Exinde autem rationes, que id probant de entibus peccantibus probant etiam de entibus successivis, in quibus videtur major difficultas, quia scienciam est idem terminus s[ecundu]s & terminus ad quem in creatione, sicut productione, ac in recreatione, & reproductione, nam per annihilationem, vel corruptionem reducuntur ad eandem nihilatem in quam prius habeant aut productionem, & creationem, non majorum five res illa si permanens, five successiva, ut fulsis protegimus loc. cit.

tiam consequentia necesse est tenet, & quod futurum est, per
decedentes efficacis ex ordine, & numero nullum extrah-
endum est, in conflatis ex dictis libro, f. 1. sent. disp. de Intellectu, &
voluntate Divina. Dices, ad praeteritum non est potentia ex
comuni ratione, quare ratione Arist. s. Ethic. c. 2. appropiat
dictum Agathonis, quod hoc solo privatur Deus in vita facere,
que facta sunt, sed si faceret privatum, quod praeteritum illud
denuo producendo, praeteritum faceret non origiterum, quia
quod est praesens, non est praeteritum. Respondeo ad praeteritum
non dari potentiam reduplicative, ut praeteritum est,
quasi fieri posse, nesciit, quod fuit, non fucit, quem sensum
inquit dictum Agathonis; datur tamen potentia ad praeteritum
specificativa, ut numerum iterum sit, quod jam fuit, ex modo
quo dictum album fieri posse migrum, non duplicative, sed spe-
cificativa, quare negatur minor, qualitercum, quod est praes-
ens secundum coexistenter, cum modo habet ad moram
imaginationis praesencem, nequeat dici praeteritum; potest
tamen dicitalem secundum aliam coexistenter, quam antea
habuit.

4 Secundū quiritur; an sit posibile falem supernaturalem
alia quoque cœta corrupta reproduci. Negant aliqui apud
Sco. loc. citato alia cœta corrupta præter hominem etiam per
potentiam supernaturalem eadem numero reproduci posse;
& ratio est, quia de aliis entibus post eorum corruptionem non
remanent aliæ singulæ partes, formamq[ue] omnino destruita; et
at anima hominis ejusque materia permanent in actu, & ideo
poterit Deus hominem reparare, non vero aliæ entia; unde
concludunt esse possumen hominum resurrectiōnē, non ver-
o aliorum animalium, quia anima rationale est subtilissima, &
dare est subtilitas corpori; & ideo cum illa non corrupatur,
sed possit corpori remiri, esse poterit idem homo; & quia ca-
teria formalis non sunt conditio[n]es, sed sunt corruptibilis[es],
ideo alia compo[n]it a corrupta non potuerit in identitate numeri
ca[m]p[re]hendere, quod opinio tribuitur Durando 4. distin. 44. quæst.
3. Abulensi in cap. 2. Matth. quæst. 236. Mursil. 2. de Generat.
quæst. 18. ac etiam D. Thomæ 3. part. quæst. 77. art. 9. §. & 4. d.
44. quæst. 1. & aliis. Oppotuit nam Scoto loc. cit. jam ex pro-